

saving equipment, the use of alternative energy sources and diversification of sources of financing of energy saving measures. Development of proposals was carried out taking into account the realities of the domestic on utilities have been analyzed that will help to improve indicators of activity of such enterprises, enhancing the effectiveness of the implementation of the activities and programmes of energy saving on utilities of this sphere. Promising directions for further research are connected with developing the approach to bond issue due to implement energy saving programs based on public-private partnership within the framework of the in-house projects on utilities.

Keywords: algorithm, economic mechanism, energy, utilities, enterprise, energy saving program.

УДК 65.011

Кравченко М.О.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту

Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ЕКОНОМІЧНА ЕТИМОЛОГІЯ СТІЙКОСТІ

У статті аналізується економічна етимологія терміну «стійкість» та інших близьких за значенням термінів, що використовуються дослідниками для характеристики положення та динаміки систем в економічному середовищі: «рівновага», «стабільність», «стаціонарність», «надійність», «прогнозованість». Визначено, що подібна неоднозначність багато в чому зумовлена відсутністю в сучасній економічній науці базової універсальної теорії. Із цього погляду обґрунтовано доцільність застосування нової системно-структурної (неосистемної) економічної теорії. Результати проведеного етимологічного аналізу дають змогу вважати стійкість більш комплексною, узагальнюючою концепцією, ніж інші розглянуті. Однак усі вони доволі логічно можуть бути покладеними в основу формування концепції стійкості в контексті неосистемної економічної теорії.

Ключові слова: економічна стійкість, економічна рівновага, економічна стабільність, економічна стаціонарність, економічна надійність, економічна прогнозованість.

В статье анализируется экономическая этимология термина «устойчивость» и других близких по значению терминов, используемых исследователями для характеристики положения и динамики систем в экономической среде: «равновесие», «стабильность», «стационарность», «надёжность», «прогнозируемость». Сделан вывод о том, что подобная неоднозначность во многом обусловлена отсутствием в современной экономической науке базовой универсальной теории. С этой точки зрения обоснована целесообразность применения новой системно-структурной (неосистемной) экономической теории. Результаты проведенного этимологического анализа позволяют считать устойчивость более комплексной, обобщающей концепцией, чем другие рассмотренные. Однако все они довольно логично могут быть положены в основу формирования концепции устойчивости в контексте неосистемной экономической теории.

Ключевые слова: экономическая устойчивость, экономическое равновесие, экономическая стабильность, экономическая стационарность, экономическая надёжность, экономическая прогнозируемость.

Постановка проблеми. Одним з актуальних напрямів наукових досліджень, необхідність розвитку яких підвищується в періоди економічного спаду, є забезпечення економічної стійкості суб'єктів господарювання. Незважаючи на те що концепція економічної стійкості є достатньо глибоко та всебічно дослідженою, вона має досить неоднозначну формалізацію. Така неоднозначність і певний методологіч-

ний плюралізм, що спостерігається в напрямі дослідження умов та критеріїв стійкості, багато в чому зумовлені тим, що в сучасній економіці відбувається часта зміна домінуючих теорій, тоді як базова універсальна теорія відсутня. Економіка знаходиться в її пошуку.

На підтвердження можливості оформлення такої теорії доцільно навести слова П. Самуельсона, який зазначав, що наявність аналогій

в основних положеннях різних економічних теорій означає, що повинна існувати більш загальна теорія, що об'єднує окремі та уніфікує їх відносно цих загальних властивостей [29].

На нашу думку, однією з найперспективніших економічних теорій можна вважати системно-структурну, або так звану неосистемну [12; 13]. Теорія передбачає апріорне розділення всіх економічних систем на чотири типи залежно від їх просторово-часової локалізації. Поєднання цих чотирьох типів в єдиний комплекс (систему більш високого рівня) за рахунок активізації двоконтурного механізму реципієнтно-донорської взаємодії систем виявляється стійким у просторі та часі. Відповідно, у складі будь-якої «довготривалої» економічної системи можна виділити підсистеми чотирьох окреслених типів.

Не вдаючись до докладного викладення положень теорії, зазначимо лише, що, заповнюючи на теоретико-методологічному рівні «провали» інших теорій, вона має багато переваг, є перспективною, вбачається практично значимою, проте нині є опрацьованою лише на теоретичному рівні, тому більшість положень носить гіпотетичний характер і потребує емпіричного підтвердження. Саме ця теорія стала парадигмою нашого дослідження, безпосередньо присвяченого проблематиці економічної стійкості вітчизняних підприємств машинобудівного комплексу. Концептуалізація механізму формування стійкості підприємства в її контексті дає змогу зробити висновок, що стійкість досягається за умови збалансованості підсистем чотирьох основоположних типів у його складі [13; 28].

Предметна визначеність економічної категорії стійкості підприємства ускладнюється відсутністю єдиного загальнонаукового трактування терміну, його багатозначністю. Як вірно зазначив більше ніж півстоліття тому один з основоположників кібернетики У. Ешбі, «стійкість – термін, занадто перевантажений у змістовному відношенні» [25]. Відтоді ситуація зі змістовним наповненням терміну навіть ускладнилася.

Нині вироблена множина визначень та тлумачень цієї економічної категорії. Погоджуємося із зауваженням О. Михальова, який зазначає, що «очевидно, неможливо однозначно визначити поняття стійкості саме по собі, у самому широкому сенсі. Але не менш очевидно, що його можливо визначити в певному контексті, докладаючи до певної галузі знань, конкретного об'єкту аналізу чи проблеми... Отже, досліджуючи економічну стійкість, доцільно розглядати її як особливу, спеціально-наукову, але при цьому єдину категорію» [14, с. 11].

Імперативом дослідження феномену економічної стійкості підприємства повинно стати

розуміння його сутності, формулювання однозначних ознак прояву, що, своєю чергою, повинно базуватися на розумінні загальних правил поведінки підприємств в умовах мінливого середовища, виведенні закономірностей та критеріїв стійкого стану.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Основні положення неосистемної теорії викладено в працях Г. Клейнера та інших дослідників відділення моделювання виробничих об'єктів та комплексів Центрального економіко-математичного інституту Російської академії наук (ЦЕМІ РАН), що працюють під його керівництвом [12; 13].

У колі дослідників, що дотримуються різних поглядів щодо трактування концепції економічної стійкості та, відповідно, застосовують різну економічну етимологію терміну, можна виділити сегмент тих, хто ототожнює економічну стійкість із рівновагою (Х. Баранівська [2], Є. Полевський [17]), стабільністю (Л. Абалкін [1], І. Омельченко та О. Борисова [20]); стаціонарністю (П. Самуельсон [18], А. Уйомов [21]); надійністю (А. Бобров [3], В. Горшенін [7]); прогнозованістю (В. Зубов та ін. [8]). Їх праці було покладено в основу цієї статті.

Мета статті. Метою дослідження є з'ясування економічної етимології терміну «стійкість» та інших близьких за значенням термінів, що використовуються дослідниками для характеристики положення та динаміки економічних систем, та на цій основі обґрунтування концепції стійкості в контексті системно-структурної економічної теорії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Залежно від контексту стійкість часто трактується як міцність, опірність, незламність, рівновага, непорушність, протистояння, живучість, сталість, незмінність, стабільність, стаціонарність, міцність, беззбитковість, постійність, невразливість, функціональність тощо. Внаслідок цього часто під час визначення положення та динаміки підприємства в економічному середовищі поряд із терміном «стійкість» дослідники часто використовують інші терміни: «рівновага», «стабільність», рідше – «стаціонарність», «надійність», «прогнозованість». На нашу думку, при цьому фактично, не завжди, але часто, відбувається підміна понять, зумовлена в тому числі прагненням забезпечення оригінальності та наукової (фактично – псевдонаукової) новизни авторського підходу. Не вдаючись до докладного аналізу всіх термінів, з якими асоціюється економічна стійкість, спробуємо з'ясувати економічну етимологію лише тих із них, які найбільш широко використовуються економістами.

Економічна рівновага (англ. *Economic equilibrium*). Є характеристикою стану системи, в

якому економічні сили врівноважені та за відсутності зовнішніх впливів оптимальні збалансовані величини економічних параметрів не змінюються [24]. Економічна рівновага фактично ототожнюється з ринковою рівновагою, що визначається як баланс попиту та пропозиції товарів, грошей та праці, що реалізується в результаті врівноваження цілей виробників і споживачів. Така рівновага є ґрунтовно дослідженою та математично описаною в межах класичної економічної теорії. При цьому в ній вона трактується як статична позиція (точка, в якій величини попиту та пропозиції збігаються). Розрізняють загальну та часткову рівновагу: часткова виникає на окремих ринках товарів та послуг, праці, грошей; загальна формується як рівнодійна ситуацій часткової рівноваги. Очевидно, що її не можна абсолютно ототожнювати з економічною стійкістю будь-якого рівня в сучасному її розумінні. Ортодоксальному розумінню рівноваги заперечує еволюційна теорія, адепти якої вважають, як зазначає Д. Чернавський, що така рівновага ніколи не настає, хоча система постійно прагне до неї [22]. Тут рівновага трактується як динамічна, момент у русі економічної системи.

Часто дослідники економічну стійкість визначають як спроможність зберігати рівновагу соціально-економічних параметрів, динамічно рухаючись (розвиваючись), але не виходячи за визначені межі стійкості [2; 17]. Динаміка рівноваги відображає спроможність системи досягати рівноважного стану в точці, відмінній від вихідного положення. У цілому якщо порівнювати економічну рівновагу з економічною стійкістю, перша скоріше виступає як моментальна характеристика, а друга – як інтервальна характеристика економічної системи. З таким співвідношенням категорій погоджується більшість сучасних дослідників. Причому очевидно, що економічна стійкість носить дискретний характер – вона періодично порушується під впливом дестабілізуючих збурень і потім досягається знову шляхом формування нової рівноваги. Врівноважена система є економічно стійкою, тоді як економічно стійка система не завжди є врівноваженою.

Можна підсумувати, що економічна рівновага частково характеризує стійкість економічної системи, визначаючи моментальний стійкий стан її елементів. Із погляду просторово-часових ознак системи, що є визначальними в контексті використаної нами методологічної парадигми, рівновага може вважатися структурно-просторовою характеристикою стійкості, що відображає збереження якісних ознак та стану системи у просторі.

Економічна стабільність (англ. *Economic stability*). Її найчастіше ототожнюють зі стій-

кістю. Це відбувається, ймовірно, ще й тому, що ці терміни перекладаються, зокрема англійською та латинською, що є міжнародними мовами, однаково. У загальнонауковому значенні термін «стабільність» (від лат. *stabilis* – стійкий, незмінний) означає здатність до тривалого існування, збереження в часі [6]. Серед економістів, які не розмежовують поняття «стабільність» та «стійкість», можна зазначити Л. Абалкіна [1], І. Омельченко, О. Борисову [20]. Але переважно в економіці термін використовується для характеристики макроекономічної динаміки та визначається як спроможність підтримувати певний рівень виробництва, розподілу, обміну та споживання (тобто базових економічних функцій) на невизначений термін [26]. Вона досягається за відсутності в макроекономіці надмірних коливань.

Останнім часом для позначення прийнятної макроекономічної динаміки стали використовувати термін «стійкий розвиток» (англ. *Economic sustainability*), визначивши для неї чіткі критерії [27]. Проте переклад цього терміну з англійської українською та російською мовами в більшості словників залишився незмінним – економічна стійкість (перше значення), стабільність, лише деякі з них дають тлумачення як стійкий розвиток.

Низка вчених-економістів розуміє економічну стабільність як антонім стагнації (від лат. *stagnare* – зупиняю, роблю нерухомими), тобто стану, коли економічний розвиток, зростання відсутні. Зокрема, А. Чубайс зазначав, що «зворотна сторона стабільності – стагнація» [23].

Для характеристики мікроекономічних систем цей термін застосовується відносно рідше, переважно відображаючи повторюваність у часі значень параметрів їх функціонування [2; 15; 16]. Варіанти його тлумачення в такому контексті також розбігаються, його: а) ототожнюють з економічною стійкістю; б) вважають не тотожними, але рівнозначними поняттями; с) вважають більш широким поняттям або, навпаки, д) вузьким. Погоджуємося з останніми і вважаємо, що економічна стабільність є вузькою категорією, ніж економічна стійкість.

Можна підсумувати, що економічна стабільність частково визначає стійкість економічної системи, характеризуючи спроможність зберігати оптимальний тренд руху. З погляду просторово-часових ознак, стабільність поряд із рівновагою може вважатися часовою ознакою стійкості, що відображає збереження якісних ознак та стану системи у часі.

Економічна стаціонарність (англ. *Economic stationary*). У загальному розумінні стаціонарність (від лат. *stationarius* – той, що стоїть на місці, нерухомий) є інтегральною характерис-

тикою процесів, що відрізняються незмінністю основних параметрів у певний період часу [5]. У тлумачному словнику стаціонарність визначається як ознака об'єкта, що пов'язана з його постійним або довготривалим перебуванням на одному місці [6]. У контексті загальної системної теорії стаціонарність системи переважно передбачає практичну відсутність впливу на неї зовнішнього середовища й уподібнення такої системи до автономної, тобто визначає властивість системи не залежати від часу [19].

Але інколи автори пов'язують або в певному контексті ототожнюють поняття економічної стійкості та стаціонарності [18; 23]. Зокрема, П. Самуельсон зазначаючи, що «термін «стаціонарний» є описовим та характеризує поведінку економічної змінної в часі; зазвичай він передбачає її сталість, але іноді його узагальнюють, щоб включити поведінку, яка періодично повторюється» [18, с. 316], у цій самій монографії висловлює погляд на стаціонарність як на статично або динамічно стійку рівновагу [18, с. 265]. А. Уйомов уважає, що «стаціонарність відрізняється від стабільності тим, що перша належить до стійкості системи за зміни її субстрату, друга – до стійкості системи за зміни її структури» [21, с. 170]. На нашу думку, такі точки зору, ймовірно, є відображенням термінологічної неоднозначності.

Найчастіше ж у роботах дослідників, що використовують системний підхід, система визнається «стаціонарною (інваріантною в часі), якщо її характеристики не змінюються в часі» [10, с. 153]. Динамічні відкриті системи, до яких належать усі економічні, навіть у стані рівноваги не є стаціонарними. Їх характеристики залежать від часу, а рівновага є періодичною, нестаціонарною, тому для економічних систем повна стаціонарність є вкрай негативною характеристикою, унеможлиблює її рух, розвиток, оскільки для її переходу на новий рівень необхідне накопичення в системі змін. Термін «стаціонарна економіка» переважно використовується як абстракція в економічному аналізі – для позначення довгострокової статичної економічної рівноваги за незмінних зовнішніх умов і параметрів [30].

Очевидно, що економічну стаціонарність не можна ототожнювати з економічною стійкістю. Із точки зору просторово-часових ознак системи можна сказати, що економічна стаціонарність поряд із рівновагою та стабільністю частково визначає її стійкість, характеризуючи незмінність у просторі та часті формально-організаційних ознак та окремих економічних процесів, що відбуваються в системах.

Економічна надійність. Інколи в економіці термін «стійкість» частково ототожнюють із

«надійністю». Наприклад, Р. Дяків зазначає, що в економіці надійність означає стійкість організації, фірми до будь-яких колізій, змін кон'юнктури ринку [9]. І. Богданов також наголошує, що стійкість економіки відображає надійність її складових елементів, зв'язків системи, здатність витримувати навантаження [4]. Схожої точки зору дотримуються А. Бобров [3], В. Горшенін [7].

Загальне тлумачення ознаки «надійний» визначається як «такий, що ..., відповідає своєму призначенню, що забезпечує досягнення мети, перевірених» [6]. Відповідно, надійність економічної системи можна трактувати як її властивість зберігати в часі значення всіх параметрів в оптимальних межах, які забезпечують здатність виконувати базові функції в заданих режимах та умовах. Часто наголошують, що через надійність забезпечується стійкість, ефективність розвитку підприємства [11]. Отже, економічна надійність є однією з обов'язкових передумов, забезпечення якої поряд з іншими є необхідним для того, щоб економічна система була стійкою.

Із точки зору просторово-часових ознак системи можна сказати, що економічна надійність поряд із рівновагою, стабільністю та стаціонарністю частково визначає її стійкість, відображаючи наявність компенсаторного механізму реципієнтно-донорської взаємодії, що забезпечує системі здатність виконувати базові функції при порушенні умов функціонування.

Економічна прогнозованість. У рідких працях стійкість системи розглядається у значенні певної передбачуваності її поведінки під впливом зовнішнього середовища, внутрішніх змін та управління [8]. Автори виходять із того, що виходячи з логіки судження про те, що стійкість системи передбачає її повернення до вихідного або нового стану рівноваги після завершення дестабілізуючого впливу, протилежний стан системи, що передбачає відсутність тенденції повернення до рівноваги або наявність протилежної тенденції, повинна визначатися як «нестійкість».

Але вони наголошують на тому, що для низки систем – об'єктів управління, які є принципово нестійкими в окресленому значенні, у разі «якщо характер цієї нестійкості виявляється прогнозованим та вдається побудувати систему управління нестійким об'єктом, яка володіє досить високою швидкістю та потужністю впливу, об'єктивно нестійкий об'єкт стає стійко керованим, тобто, по суті, стійким», тому розуміння стійкості у значенні повернення до стану рівноваги «є окремим випадком розуміння стійкості у значенні передбачуваності» [8, с. 27].

Щодо економічних систем, то, дійсно, ознака наявності у системи стійкості не дає однозначного уявлення про її стан – система може повертатися у стан вихідної рівноваги або ж розвиватися і виходити на якісно новий рівень рівноваги. У разі застосування терміну «прогнозованість» або ж фактичного розуміння економічної стійкості як передбачуваності окреслена двоякість тлумачення включається: економічні системи, що не володіють стійкістю у значенні передбачуваності, у принципі не піддаються управлінню та не можуть бути введені в режим самоорганізації, оскільки їхня поведінка під впливом зовнішнього середовища, засобів управління та внутрішніх змін носить непередбачуваний характер.

Із точки зору просторово-часових ознак системи можна сказати, що економічна прогнозованість є одним із проявів стійкості, що витікає з наявності двоконтурного компенсаторного механізму, який протягом певного часу забезпечує системі здатність виконувати базові функції у разі порушення умов функціонування.

Висновки. Із викладеного видно, що на відміну від природничих наук в економіці терміни «рівновага», «стабільність», «стаціонарність», «надійність», «прогнозованість» доволі часто змінюють своє значення залежно від застосованого автором теоретико-методологічного підходу, періоду його формування, контексту

тощо. При цьому автор кожного нового підходу, як правило, не намагається зберегти наповнення термінів, уживаних попередниками. Така ситуація спостерігається через те, що й самі підходи переважно не розвивають теорії попередників, а, навпаки, породжують концепції, які мають мало спільного з тим, що пропонувалося раніше. Однак очевидно, що всі перераховані поняття є взаємозалежними та тісно взаємопов'язаними, хоча і мають різну економічну етимологію. Більшість дослідників цього напрямку погоджуються із цим, проте вважають їх рівнозначними, «внаслідок чого стверджувати про первинність чи пріоритетність однієї <...> щодо іншої неможливо [2, с. 15]. Очевидно, це є неправильним, оскільки результати проведеного етимологічного аналізу дають змогу вважати стійкість більш комплексною, узагальнюючою концепцією, ніж усі інші, розглянуті вище. Однак усі вони доволі логічно можуть бути покладеними в основу визначення стійкості як просторово-часової характеристики в контексті неосистемної економічної теорії, ув'язаними та узагальненими механізмом формування стійкості на основі реципієнтно-донорських взаємозв'язків підсистем. Це підтверджує доцільність обраної нами парадигми дослідження і перспективність теорії в цілому, проте зумовлює необхідність її подальшого теоретико-методологічного та прикладного опрацювання, уточнення та поглиблення.

Список використаних джерел:

1. Абалкин Л.И. Экономическая безопасность России: угрозы и их отражение / Л.И. Абалкин // Вопросы экономики. – 1994. – № 12. – С. 4–13.
2. Баранівська Х.С. Економічна стійкість підприємства – становлення понятійного базису / Р.В. Фещур, Х.С. Баранівська // Проблеми економіки та управління. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2010. – № 684. – С. 284–290.
3. Бобров А.Л. Эколого-экономическая устойчивость регионов России / А.Л. Бобров. – М. : Наука, 1999. – 92 с.
4. Богданов И.Я. Экономическая безопасность России: теория и практика / И.Я. Богданов. – М. : ИНФРА, 2010. – 410 с.
5. Васильев А. Стационарность, устойчивость и стабильность назначены человечеству «свыше» / А. Васильев // Академия тринитаризма [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.trinitas.ru>.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. – К. : Перун, 2009. – 1719 с.
7. Горшенин В.Ф. Управление надежностью организационных систем / В.Ф. Горшенин // Вестник Челябинского государственного университета. – 2013. – № 3(294). – С. 61–65.
8. Достаточно общая теория управления : Постановочные материалы учебного курса факультета прикладной математики Санкт-Петербургского государственного университета (1997–2003 гг.) // ДОТУ – Открытый университет жизнеречения [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://dotu.ru>.
9. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера / Р.С. Дяків [та ін.] ; за ред. Р.С. Дяківа. – К. : Міжнар. економ. фундація, 2000. – 704 с.
10. Заде Л. Теория линейных систем / Л. Заде, Ч. Дезоер. – М. : Наука, 1970. – 704 с.
11. Кабанов В. Экономическая надежность компании / В. Кабанов, С. Михайлов // Управление компанией (ЖУК). – 2007. – № 10 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.zhuk.net>.
12. Клейнер Г.Б. Системный ресурс экономики / Г.Б. Клейнер // Вопросы экономики. – 2011. – № 1. – С. 89–100.

13. Клейнер Г.Б. Экономика. Моделирование. Математика. Избранные труды / Г.Б. Клейнер ; Российская академия наук, Центральный экономико-математический институт. – М. : ЦЭМИ РАН, 2016. – 856 с.
14. Михалев О.В. Экономическая устойчивость хозяйственных систем: методология и практика научных исследований и прикладного анализа / О.В. Михалев. – СПб. : Издательство Санкт-Петербургской академии управления и экономики, 2010. – 200 с.
15. Мірошніченко Г.О. Основи взаємозв'язку понять «рівновага», «стійкість» і «стабільність» банківської систем / Г.О. Мірошніченко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2010. – Вип. 29. – С. 194–200.
16. Поверляк Т.І. Визначення понять «економічна стабільність» та «економічна стійкість» / Т.І. Поверляк // Соціум. Наука. Культура. Економіка : матеріали наукової Інтернет-конференції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org>.
17. Полевский Е.А. Экономическая устойчивость современных промышленных предприятий / Е.А. Полевский // Экономика и менеджмент инновационных технологий. – 2011. – № 3 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ekonomika.snauka.ru>.
18. Самуэльсон П.А. Основания экономического анализа / П.А. Самуэльсон ; пер. с англ. под ред. П.А. Ватника. – СПб. : Экономическая школа, 2002. – 604 с.
19. Сараев А.Д. Системный подход и общая теория систем: генезис и обоснование / А.Д. Сараев // Культура народов Причерноморья. – 2006. – № 83. – С. 98–103.
20. Стратегическое управление организационно-экономической устойчивостью фирмы. Логистико-ориентированное проектирование бизнеса / И.Н. Омельченко [и др.]. – М. : МГТУ им. Баумана, 2001. – 600 с.
21. Уемов А.И. Системный подход и общая теория систем / А.И. Уемов. – М. : Мысль, 1978. – 72 с.
22. Чернавский Д.С. О проблемах физической экономики / Д.С. Чернавский, Н.И. Старков, А.В. Щербаков // Успехи физических наук. – 2002. – Т. 172. – № 9 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ufn.ru/ru>.
23. Чубайс А.Б. Обратная сторона стабильности – стагнация / А.Б. Чубайс // Коммерсант.ru (Коммерсантъ). – 2003. – 30 июня [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.kommersant.ru>.
24. Экономический словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://abc.informbureau.com>.
25. Эшби У.Р. Введение в кибернетику / У.Р. Эшби. – М. : Иностранная литература, 1959. – 432 с.
26. Яценко Н.Е. Толковый словарь обществоведческих терминов / Н.Е. Яценко. – СПб. : Лань, 1999. – 528 с.
27. Economic Sustainability // Finding and Resolving the Root Causes of the Sustainability Problem [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.thwink.org/sustain/glossary/EconomicSustainability.htm>.
28. Kravchenko M.O. Formation Mechanism of Economic Sustainability of the Enterprise: Systemic-Structural Approach / M.O. Kravchenko // Sciences of Europe. – 2016. – № 6(6). – Vol. 1. – Pp. 45–51.
29. Samuelson P.A. Structure of a minimum equilibrium system / P.A. Samuelson; Ed. by R.W. Pfouts // Essays in economics and econometrics, Chapel Hill. – NC: University of North Carolina press, 1960. – P. 1–33.
30. Tamny J.A. Stationary Economy, Not Liberal Politics, Is What Killed Detroit / J.A. Tamny // Forbes. – 2011. – February 4th [Electronic version]. – Mode of access : <http://www.forbes.com/sites/johntamny/2011/04/02>.

Kravchenko M.O.

THE ECONOMIC ETYMOLOGY OF SUSTAINABILITY

This article analyzes the economic etymology of the term "sustainability" and other similar in value terms, used by researchers to characterize position and dynamics of the economic systems, such as "balance", "stability", "stationarity", "reliability" and "predictability". It is determined that etymology ambiguity and a certain methodological pluralism that observed in the direction of the research conditions and criteria of sustainability are observed largely due to the fact that there are many frequent changes of the dominant economic theories, while the basic universal theory is absent. The expediency of implementation of the new system-structural or so-called neosystem economic theory is grounded from this perspective. This theory fills the methodological "gaps" of other theories, is seen practically significant, but it is currently elaborated only on a theoretical level, so a number of its provisions are hypothetical and require empirical confirmation.

The theory assumes a priori separation of all economic systems into four types depending on their spatiotemporal localization. The combination of these four types in one system of higher level, by

enhancing two-circuit mechanism of recipient-donor interaction between systems, appears stable in space and time. Accordingly, the structure of any long-term economic system can be distinguished into four subsystems of defined types.

The results of the analysis suggest stability as more comprehensive, generalizing concept than all the others. However, other concepts may be based for determining the stability in the context of neosystemic economic theory. Particularly, balance and stability partially determine the sustainability of the system - respectively in time and space; stationarity and reliability characterize the mechanism of formation of the sustainability; predictability is the result of its implementation. The expediency of further development of the concept of economic sustainability in the context of new theory is substantiated on this basis.

Keywords: economic sustainability, economic balance, economic stability, economic stationarity, economic reliability, economic predictability.

УДК 330.64

Лазоренко Л.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту
Державного університету телекомунікацій

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЗВ'ЯЗКУ

У статті розглянуто суть та основні види розвитку. Охарактеризовано соціальний, економічний та екологічний розвиток. Проаналізовано найбільш відомі тлумачення соціально-економічного розвитку підприємства. Розкрито основні складники соціально-економічного розвитку підприємств зв'язку. Визначено характерні риси та проблеми розвитку підприємств зв'язку. Розкрито залежність соціально-економічного розвитку підприємств зв'язку від технологічного та соціального складників їхньої діяльності. Наведено приклад соціально спрямованих послуг окремих операторів мобільного зв'язку та визначено їх вплив на розвиток компанії.

Ключові слова: підприємства зв'язку, соціально-економічний розвиток, стратегії розвитку, послуги, концепція, категорія, ресурси, інфраструктура.

В статье рассмотрены суть и основные виды развития. Дана характеристика социальному, економічному та екологічному розвитку. Проаналізовані найбільш відомі визначення соціально-економічного розвитку підприємства. Розкриті основні складові соціально-економічного розвитку підприємств зв'язку. Визначені характерні риси та проблеми розвитку підприємств зв'язку. Розкрито залежність соціально-економічного розвитку підприємств зв'язку від технологічної та соціальної складових їхньої діяльності. Приведено приклад соціально спрямованих послуг окремих операторів мобільної зв'язку та визначено їх вплив на розвиток компанії.

Ключевые слова: предприятия связи, социально-экономическое развитие, стратегии развития, услуги, концепция, категория, ресурсы, инфраструктура.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку економіки вимагає від підприємств підвищення ефективності діяльності, конкурентоспроможності товарів і послуг на основі впровадження сучасних інноваційних технологій, ведення ефективної соціальної політики та постійного вдосконалення систем господарювання та управління. Соціально-економічний розвиток будь-якого підприємства є невід'ємною умовою його успішного функціонування. Це

питання є актуальним як для компаній, що тільки почали своє існування, так і для тих, що давно функціонують на ринку. Особливо важливим є соціально-економічний розвиток для підприємств зв'язку, оскільки їхня діяльність спрямована виключно на забезпечення соціальних благ населення та бізнес-структур, які, своєю чергою, формують економічний добробут цих компаній.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сутність соціально-економічного розвитку під-